

APR 617

Sprawozdanie

Komisji gospodarstwa krajowego z wniosku posła Huryka i towarzyszy w sprawie zniesienia rozporządzenia Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 23. grudnia 1904 L. 184.483 odnoszącego się do wydawania paszportów na rogate i nierogate bydło, oraz z petycji o zniesieniu przymusu kulczykowania świń.

Wysoki Sejmie!

Sejm przydzielił Komisji gospodarstwa krajowego:

1. Wniosek posła Huryka i towarzyszy:

Rozporządzenie c. k. Namiestnictwa z dnia 23. grudnia 1904 L. 4.483 odnoszące się do tego, ażeby na każdą sztukę bydła rogatego i nierogatego wydawać osobne paszporty, nie powstrzymuje zupełnie zarazy w kraju.

Zważywszy, że rozporządzenie to podrywa rozwój ekonomiczny wszystkich producentów bydła, gdyż naraża ich nie tylko na wydatki za paszporty, których częstokroć i po kilkanaście robić muszą, ale dla braku tychże na utratę jarmarku i różne kary pieniężne oraz areszty, tak w sądzie jak i starostwie;

zważywszy, że rozporządzenie to obciąża znacznie działalność pisarzy gminnych, tudzież daje szerokie pole do sekatury niesumiennym funkcjonaryuszom gminnym, — podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. rząd, ażeby rozporządzenie Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 23. grudnia 1904 L. 184.483 zniósł, a przynajmniej uwolnił od paszportów zwierzęta domowe ssące, jak cielęta, łoszęta, prosięta, jagnięta i koźłeta, stosownie od czasu trwania karmu macierzystego.

2. Petycyje żądające zniesienia przymusu kulczykowania świń.

Ponieważ zdaniem Komisji załatwienie rzeczonych wniosków i petycji nie było możliwem bez równoczesnego rozpatrzenia innych do obrotu bydłem i trzody odnoszących się postanowień, których ścisły związek z przedmiotem wniosku posłów Huryka i towarzyszy oraz przydzielonych Komisji petycji zaprzeczyć się nie da, postanowiła Komisya zastanowić się nad wykonaniem powziętych w roku 1903 i 1904 w sprawie obrotu bydłem i trzodą uchwał i prosiła JWPana krajowego Referenta dla spraw weterynaryjnych o wyjaśnienia w tym kierunku.

JWPan krajowy Referent dla spraw weterynaryjnych dał w tej mierze następujące wyjaśnienie:

„Uchwały Wysokiego Sejmu powzięte 7. listopada 1904 w sprawie obrotu bydła i mięsa, markowania i ewidencji świń, tudzież stworzenia paszportów stałych na bydło zostały przedłożone w swoim czasie władzy centralnej.

Jak wiadomo już w zeszłym roku przygotowany był projekt nowej ustawy o zapobieganiu i tępieniu pomoru świń i oczekiwał decyzji Rady państwa.

Nowa ustawa została w roku bieżącym sankcyonowana i wchodzi w wykonanie z dniem 18. listopada 1905.

Różni się ona od obowiązujących jeszcze rozporządzeń cesarskich dotyczących się tępienia pomoru świń zasadniczo tem, że podczas gdy rozporządzenia cesarskie nakazują dążyć do stłumienia zarazy w pierwszym rzędzie i głównie przez wybijanie za wynagrodzeniem ze skarbu państwa świń chorych, podejrzanych o pomor i podejrzanych o zarażenie się pomorem, to nowa ustawa zmierza do osiągnięcia celu przez zastosowanie odpowiednich środków weterynaryjno-policyjnych, w szczególności przez obserwację ścisłą i odosobnienie zwierząt, uciekając się do wybijania tylko w wyjątkowych i koniecznych wypadkach.

Ponieważ między istniejącymi przepisami co do tępienia pomoru a nową ustawą istnieje zasadnicza różnica, musiano się wstrzymać z wydaniem, względnie ze zmianą zarządzeń opierających się na wspomnianych rozporządzeniach cesarskich mimo powziętych uchwał sejmowych aż do wejścia w wykonanie nowej ustawy.

Ustawa wchodzi w życie już 18. listopada b. r. a zmiana obowiązujących postanowień co do obrotu nierogacizną zastosowana do zasad i wymogów tej ustawy nastąpi więc wkrótce.

Tu jednak trzeba zaznaczyć, że jak z jednej strony wskazanem jest dążyć do ułatwienia obrotu zwierzętami i ile możności ulżenia ludności, to z drugiej strony Rząd musi baczyć na to, aby przez pospieszne nie dość ostrożne postąpienie nie dać powodu do powrotu dawniejszych niekorzystnych stosunków weterynaryjnych, które tyle szkody przyniosły krajowi. A mieć to musi tem więcej na oku, że obecne stosunki weterynaryjno-policyjne w kraju wcale są korzystne. Według ostatniego wykazu z dnia dzisiejszego (17. listopada) w całym kraju tylko w 2 miejscowościach panuje zaraza pyska i racie t. j. w Kozłowie i w Krynicy i w obu zbliża się ku wygaśnięciu.

Pomór świń istnieje wprawdzie w 16 powiatach politycznych w 26 gminach, ale stan należy w porównaniu do lat dawniejszych uważać za korzystny, bo wykazane są przeważnie gminy, w których świny pozostają w obserwacji, a które nie byłyby uwidocznione, gdyby zwierzęta wybito — jak to dawniej czyniono.

Zresztą nieliczne tylko wypadki sprawdzenia w r. b. pomoru u nierogacizny galicyjskiej poza granicami kraju a tylko jeden wypadek rozwleczenia zarazy pyska i racie z kraju świadczą o dobrym stanie zdrowia zwierząt i skuteczności policyi weterynaryjnej w kraju.

Co do obrotu bydła rogatego zaznaczyć należy, że prócz ograniczeń czasowych w kraju wydawanych celem stłumienia zarazy pyska i racie nie ograniczano importu tych zwierząt do innych krajów tak, że bydło mimo panującej u nas zarazy, skoro zostało dopuszczone do wywozu, używało na zachodnich rynkach zbytu tych samych praw, co bydło tamtejsze.

Okoliczność, że inne kraje koronne nie wydawały ograniczeń co do importu zwierząt z Galicyi i że środki weterynaryjno-policyjne zmierzające do zapobieżenia rozwleczeniu i do tępienia zaraz zarządzane były i są w miarę potrzeby przez tutejszą władzę administracyjną krajową, przyczyniła się znakomicie do uregulowania i ustalenia stosunków eksportowych i podniesienia cen bydła a pod względem weterynaryjno-policyjnym okazało się to postępowanie praktycznem i celowem, ponieważ jak wyżej wspomniano — wytworzyły się korzystne stosunki zdrowotne.

Nawiązując do zeszłorocznej uchwały, którą wezwano rząd, aby w razie zgubienia marek zezwolił na zakładanie marek przez oglądaczy gminnych bez poprzedniego zgłoszenia i zezwolenia starostwa, nadmienia się, że tylko w tych wypadkach i okolicach władze powiatowe zobowiązują właścicieli do wspomnianego postępowania, gdzie się zdarza usuwanie i niszczenie marek z umysłu, co obecnie rzadko ma miejsce. Ogółem zaś w miejsce zgubionych zakłada się nowe marki bez odnoszenia się do starostwa.

Odnosnie do uchwały żądającej przyspieszenia wypłaty wynadgrożenia za wybite świny podnieść trzeba, że w nowej ustawie nie oznaczono terminu, w jakim wypłata ma nastąpić i że wobec tego, iż na przyszłość na podstawie nowej ustawy tylko wyjątkowo będzie się wybijać świny z powodu pomoru, rozstrzygnięcie i wypłaty wynadgrożenia będą następowały szybko.

Tak na podstawie powyższych wyjaśnień, jak i przeglądu rozporządzeń oraz obwieszczeń c. k. Namiestnictwa przysłała Komisya do przekonania, że większa część zeszłorocznych rezolucyj wykonaną nie została, postanowiła też zatem Wysokiemu Sejmowi ponowienie ich, spodziewając się, że na przyszłej sesyi sej-

mowej c. k. Rząd przedłożył Wysokiemu Sejmowi rozporządzenia dowodzące wykonania rezolucyi, których wielką część zaleca Komisya gospodarstwa krajowego już po raz trzeci.

W dyskusyi nad tą sprawą wziął udział poseł Cielecki:

„Pozwalam sobie zwrócić uwagę na Probużnę (pow. Husiatyński) gdzie na folwarku u dzierżawcy izraelity od lat już wielu (kilkunastu) od czasu do czasu co lat parę wybucha zaraza nosaczyny, rozszerza się potem na niektóre miejscowości i wskutek zarządzeń rządowych przycicha, lecz widocznie nie wygasa całkowicie, bo znowu po pewnym czasie na folwarku Probużańskim bywa nosaczyna sprawdzona. Zdaje mi się, że to już miało miejsce 4 razy. — Wedle mego przekonania jest to dowód, że zaraza nie zostaje dość radykalnie wytępioną“.

Poseł Cielecki interpelował WP. Referenta w sprawie rozszerzenia zarazy pyskowej i racicowej przez dzierżawcę dóbr Potoka Złotego, Steina, który niewątpliwie wiedząc o tem, że ma bydło chore wypędził je ze stajni opasowej i stał się powodem do rozszerzenia zarazy pyskowej w znacznej części powiatu Buczańskiego i zawleczenia takowej do Krakowa, Białej a nawet Wiednia z wielką szkodą nie tylko dla pojedynczych właścicieli bydła, ale rzecz można kraju. WP Referent dał wyjaśnienie, że weterynarzowi powiatowemu zostało wytoczone śledztwo dyscyplinarne, a Stein w drodze sądowej został powołanym do odpowiedzialności.

Poseł Krzysztofowicz podniósł, że ludność powiatów górskich mianowicie powiatu Koszowskiego wielkich doznaje uciążliwości z powodu zakazu handlu domokrażnego. Wielkie odległości od miasteczek i rzadkie jarmarki mało dają ludności sposobności do spieniężania bydła, które jest niemal jedynym źródłem dochodu tej ludności. Referent krajowy zapytany co do możliwości ulg, odpowiedział że na razie, dopóki grozi zawleczenie zarazy z Węgier ulgi są niemożliwe. Później jednak, gdy nastanie bezpieczeństwo z tej strony — ulgi zostaną zaprowadzone w tym kierunku, że ilość dni targowych i jarmarcznych w mieście powiatowem Koszowie zostanie pomnożoną.

Poseł Agopsowicz podał do wiadomości JW. krajowego Referenta dla spraw weterynaryjnych następujący wypadek:

„W gminie Błozew włościanin Chociński miał siedmioro prosiąt — a gmina nie miała pomoru. Sześć sztuk odwiózł do Dobromila i sprzedał mieszczance — a gdy jej po 24 godzinach jedna sztuka zginęła — wezwała weterynarza z Dobromila — który skonstatował pomór i natychmiast resztę prosiąt zabić kazał — i natychmiast gmina została na telegraficzne polecenie Namiestnictwa za pomorem dotkniętą uznana i zamknięta. Tymczasem po 4 tygodniach tak to prosię z tego samego miasta jest zupełnie zdrowe i wszystkie świny w całej gminie są zdrowe — gmina jest zamknięta ciągle — a zachodzi obawa — że p. weterynarz z Dobromila się omylił“.

Następnie rozpatrywała Komisya obwieszczenie z dnia 27. grudnia 1904 r. którego zniesienia domaga się wniosek p. Huryka. Obwieszczenie rzeczzone brzmi:

„Ze względu na obecny stan zarazy pyska i racie w kraju, oraz z uwagi na częste wypadki zawlekania jej po za granice Galicyi c. k. Namiestnictwo znosząc swe obwieszczenia z 30. listopada i 5. grudnia 1904 l. 172 843 i 174.086 zarządza aż do odwołania na podstawie §§. 3., 8., 20. i 26. ustawy z 29. lutego 1880 dz. p. p. l. 35 pod względem obrotu zwierzętami racicowemi co następuje:

I. Owce i kozy przyprowadzane na targi, wystawy, licytacje lub do transportu kolejowego, mają być odtąd zaopatrzone, podobnie jak inne zwierzęta racicowe, paszportami bydłecymi, wydanymi po myśli rozporządzenia wykonawczego do §. 8. ustawy z 29. lutego 1880 Dz. p. p. l. 35.

II. Zabrania się wydawania paszportów zbiorowych na bydło rogate i świny, które wolno przyprowadzać na targi, wystawy, licytacje lub do transportu kolejowego tylko za paszportami, opiewającymi na pojedyncze sztuki“.

Komisya przyznaje, że obwieszczenie rzeczzone ma wielkie uciążliwości dla stanu włościańskiego, przedkłada też Sejmowi rezolucję zalecającą Wys. Rządowi zastanowienie się nad potrzebą rewizyi rzeczzonego rozporządzenia i ewentualnemi ulgami, o ile ulgi w tym kierunku nie narażają względnie korzystnego stanu zdrowia bydła i trzody na niebezpieczeństwo.

W sprawie przymusu kuleczykowania przypomina Komisya swoje zeszłoroczne wywody:

Komisya nie zapoznając potrzeby i wartości markowania, przyznaje, że środek ten jest bardzo uciążliwym, może on jednak przyczynić się do wykrycia źródła zarazy a stąd do powiększenia zbytu. Wartość użytego środka wykaże jego skutek i sposób wykonania.

Rzecz naturalna, że podejmując te twarde środki, Rząd bierze na siebie gwarancję za ich należyte przeprowadzenie, a wreszcie i rękojmię za to, że one doprowadzą prędko do pożądanego celu. W razie gdyby bowiem i te twarde środki pozostały bezskuteczne, ludność miałaby słuszne prawo do skarg.

Komisya pozostawia w tej mierze zupełną odpowiedzialność Rządowi.

Rozróżnienie świń idących na sprzedaż od innych jest bardzo trudne, każda świnka bowiem do sprzedaży nie przeznaczona może być w każdej chwili sprzedana, a utajanie obrotu może się przyczynić do utrudnienia wyśledzenia źródła zarazy.

Nieodzownym warunkiem skuteczności zarządzeń markowania jest ustanowienie stałych przez Rząd płatnych organów do zakładania marek i kontroli, a zanim to nastąpi, przynajmniej częste i peryodyczne odbywanie pouczeń dla oglądaczy.

Rezolucya dotycząca zakładania marek, które zaginęły przez oglądaczy bez odnoszenia się do c. k. Starostw, c. k. Rząd, jak powyżej J.Wny Pan krajowy Referent dla spraw weterynaryjnych wykazał, w duchu życzeń Wysokiego Sejmu wykonał.

Na powyższych podstawach przedkłada Komisya gospodarstwa krajowego Wysokiemu Sejmowi następujące rezolucye do uchwały:

I. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1. aby uchylił wszystkie w przedmiocie wywozu trzody z Galicyi wydane wyjątkowe rozporządzenia, aby przeto tak zewnętrzny, jak i wewnętrzny handel trzodą w Galicyi traktował według tych samych przepisów, co handel innych krajów koronnych.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w przyszłości nie naruszał przyznanego ustawą z dnia 29. stycznia 1880 galicyjskim władzom krajowym zakresu działania.

3. ażeby utrzymując w mocy rozporządzenie Ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 13. grudnia 1902, uchylił wyjątek ustanowiony w niem na niekorzyść Galicyi.

4. ażeby zawarte w rozporządzeniu z 27. lutego 1904 L. 26 421 zakazy wywozu świń użytkowych ograniczył w całym kraju do gmin względnie rejonów zarazą dotkniętych.

5. ażeby najrychlej a najpóźniej do 1. stycznia 1906 zniósł zarządzony w obwieszczeniu z dnia 9. stycznia 1902 L. 3.067 podział Galicyi na strefy pomorowe świń i wszystkie z tym podziałem połączone ograniczenia tak, aby wewnętrzny obrót handlowy nierogacziną w Galicyi w gminach, a względnie w okręgach wolnych od pomoru i zarazy, swobodnie mógł się odbywać.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w celu dopilnowania ścisłego zamknięcia i kontumacyi poszczególnych gospodarstw, części gmin, albo i całych gmin (minimalny rejon zapowietrzony) natychmiast po pojawieniu się pomoru lub zarazy exponował do tychże gmin dostateczną ilość organów c. k. żandarmeryi.

7. Sejm wzywa c. k. Rząd, by w drodze administracyjnej poczynił możliwe zarządzenia w celu ułatwienia swobodnego i trwałego zbytu dla nierogacziny galicyjskiej tak w innych krajach koronnych, jak i zagranicą, by spowodował i finansowo poparł powstanie urzędów lub przedsiębiorstw mających na celu ułatwienie tego zbytu.

8. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby nie naruszając tych ograniczeń handlu domo-krajowego, które są niezbędne, poddał rewizyi obwieszczenie z dnia 27. marca 1903 i ażeby w należyty sposób ogłosił, że w gminach, w których chów trzody się rozwija, a w których nie odbywają się targi na osobno w tym celu ustanowionem i starannie desinfekcyonowanym miejscu w pewnych z góry oznaczonych dniach za powiadomieniem władzy i pod nadzorem c. k. żandarmeryi nierogaczinę sprzedawać wolno.

9. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby się postarał o częste peryodyczne dokładniejsze pouczenia oglądaczy gminnych, którzy zakładają marki.

10. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w gminach, w których świnie za pomocą marek poznaczono, ustanowił dla świń już poznaczonych stałe paszporty.

11. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wziął pod rozwagę potrzebę rewizji rozporządzenia c. k. Namiestnictwa z dnia 23. grudnia 1904 L. 184.483 a mianowicie zastanowił się nad tem, czyli uwolnienie od paszportów zwierząt domowych ssących, jak cielęta, łoszęta, prosięta, jagnięta, kozięta stosownie do trwania karmu macierzystego, da się pogodzić z zabezpieczeniem bydła od zarazy.

12. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby albo postarał się o zakładanie marek za pośrednictwem własnych organów, albo też koszta zakładania marek i utrzymywania ewidencji świń kosztem skarbu państwa pokrywał.

13. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby poddał ścisłemu nadzorowi jatki na mięso w małych miasteczkach i ażeby wspólnie z Wydziałem krajowym porozumiał się z Magistratami większych miast w kraju w celu zakładania jatek mięsa wędrowatego.

14. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby dokładnie zbadał i usunął niedogodności na targu w St. Marx, poddał tenże targ wyłącznemu nadzorowi państwowych weterynarzy, aby postarał się o dostateczną ich liczbę w celu zapewnienia szybkości i dokładności oględzin i aby skłonił gminę miasta Wiednia do odwołania wydanego dnia 5. sierpnia 1895 L. 13.375 zakazu karmienia wołów na targu paszą skoncentrowaną.

15. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby natychmiast postarał się o zaprowadzenie na wzór Niemiec i Węgier, ruchu takich pociągów pospiesznych w celu uproszczenia szybkiego przewozu nierogaczyny, jakie dla bydła już istnieją, i aby zarządził зниżenie taryf kolejowych dla wywozu nierogaczyny z Galicyi.

16. Sejm wzywa c. k. Rząd, by pomnożył liczbę weterynarzy rządowych odpowiednio do rozległości kraju i liczebnego stanu trzody i bydła, tudzież by zorganizował skuteczną i ścisłą kontrolę i stałą inspekcję przez delegowane organa fachowe nad urzędowaniem weterynarzy na prowincyi i zastanowił się nad odpowiednią organizacją tej gałęzi służby tak, ażeby wykonywanie ustaw o zwierzęcych chorobach zakaźnych mogło się stać skuteczniejszym.

17. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby polepszył warunki awansu weterynarzy do wyższej rangi.

18. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby ustanowił płatne ze skarbu państwa niższe organa wykonawcze, w celu zapewnienia skuteczności wykonania ustaw o zarazie na bydło.

19. Sejm wzywa c. k. Rząd, by dążył do podniesienia stopnia zawodowego wykształcenia weterynarzy przez hojniejsze uposażenie Akademii weterynaryi we Lwowie i jej klinik, oraz przez ustanowienie stypendyów dla słuchaczy tejże Akademii.

20. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby użył jak najsurowszych środków do wytępienia po kraju grasującej nosaczyny, a gdyby uważał, że przepisy dotychczasowe są niewystarczające, zechciał na właściwej drodze spowodować uchwałę przepisów ostrzejszych, jak obecnie obowiązujące.

21. Sejm wzywa c. k. Rząd, aby w sprawie ograniczeń wywozu i handlu nierogaczyną w Galicyi, w najbliższym czasie zwołał we Lwowie ankietę, której skład wskaże c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym i c. k. Towarzystwem Gospodarskiem i Rolniczem w Krakowie i aby w myśl wskazówek owej ankiety zarządził, co należy, dla zapobieżenia gromadzącemu upadkowi tej gałęzi gospodarstwa krajowego.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby w porozumieniu z Towarzystwami gospodarskimi, Izdami handlowymi i Komisją dla spraw rolniczych, podjął rokowania z c. k. Rządem i kołami finansowymi kraju i zabezpieczył nasz handel nierogaczyną, popierając zakłady przerabiania takowej na towar gotowy, mogący znaleźć odbyty poza granicami kraju.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w wypadkach zarządzeń weterynaryjno-policyjnych, które przez mylną interpretację ustawy weterynaryjnej mają

na celu jednostronne unormowanie stosunków handlowych dla bydła i trzody z naszym krajem a przynoszą szkodę krajowi, korzystając z przysługującego mu prawa zastępstwa obrony interesów kraju, postarał się przez odwołanie do Trybunału administracyjnego o uchylenie rozporządzeń weterynaryjno-policyjnych z ustawą niezgodnych a dla Galicyi szkodliwych.

Sprawozdaniem niniejszem załatwi Wysoki Sejm:

1. Wniosek posła Huryka i Towarzyszy;

2. Petycje Ls. 3.804/2.903, 4.061/3.086, 3.635/2.768, 3.435/2.601, 3.467/2.630, 3.221/2.419, 3.265/2.459, 3.475/2.638.

Zastępca Przewodniczącego:

Stadnicki.

Sprawozdawca:

Kozłowski.